

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Vrbanita, & sales quatenus interdum decere possint etiam uirum grauem
cap. xxxvii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

Iosophus acutissimus orationem umbram esse dicebat
 actionis, ac tales fere euadere hoies solere, qualis quoti-
 dianus sermo fuerit, quo utantur. Solet. n. hoc quisq; lo-
 qui, q; amat, q; asidue cogitat, quo potissimū delecta-
 tur: & ppter ea, ita facile est deprehendere uniuscuiusq;
 animū ex sermonet: quē admodū (ut aiunt) ex unguibus
 leonē. Itaq; si de carne est sermo noster, carnales appa-
 remus, si de mundo mundani: si de cœlo cœlestes, si de
 spiritualibus spirituales: si de Christo christiani: si de casti-
 tate casti, si de militia milites: si de mercibus mercatores:
 si deniq; de impudiciis impudici: nā iuxta p̄ritū illud,
 Tractat fabrilis fabri. Nulla p̄fecto tabella, speculove tā
 clare, tāq; expresse figura corporis redditur: q̄ in sermōe,
 & in oris sono mētis imago, habitusq; relucet. Id q̄dem
 adeo uerū est, ut Socrates nuper memoratus adductū ad
 se eruditionis gratia adolescentē, decorum q̄dem aspe-
 ctu, sed diutius tacentē, ita alloqueretur, Vt te uideā ado-
 lescens, tu quoq; aliquid loquere. Probē sanē, q̄ sic ho-
 mo soleat uocis sono, ut ara tinnitu cognosci. Vnde
 Persianam illud. Pulsa dignoscere cautus, quid solidum
 crepet. At quanto magis approbandum est illud domi-
 nicum, uerbum, quod dicit. Bonus homo de bono the-
 sauro cordis sui profert bonum: & malus homo de the-
 sauro malo profert malum: quoniam ex abundātia cor-
 dis os loquitur, Facilius quidē est reperiri, qui seria quan-
 doq; & honesta loquatur, & obscœne agat: quā qui
 uerbis petulans, moribus sit honestus.

Matth. 12

Urbanitas, et sales quatenus interdū decere possint
 etiam uirum grauem. Cap. XXXVII.

Non tamen omnino improbauerim, si opportu-
 nas facetias, & honestos iocos, uelut honestate,
 seriarumq; rerum condimenta, nostris quan-
 doq; sermōibus infundamus: modo (ut dixi) id raro fiat,
 & ita urbane, ut nec auctoritas ridiculis minuatur, nec

DE RATIONE COERCEN. LIBID.

pudor occulta scurrilitatis suspicione lædatur, sed quatenus habita hominum loci rei, & temporis ratione nihil iocus de grauitate diminuat, atque haberi ex eo possit festiuus, et comis, magis quam inuerecundus, et mordax. Quis est qui nesciat, quatenus opere conciliet saepe bonis beniuolentiam hominum comitas, hilaritasque sermone, atque facetiarum lepos ille, quo inrerdum tanquam sale honesta, et grauis respargitur, ac conditur oratio. Postremo habenda semper, et ubique ratio nobis est, ne quid uidelicet causæ nostræ iocus, ac sales officiant, neue quæpiam lædat ullo modo, urbanitas dictorum. Quod quidem consequi facile poterimus, si fuerit iocus noster magis lepore, et salibus, quam aculeo, et maledicto factus: et si id ita tractemus, ut nihil sine dignitate dicamus: ut benigni, et faciles, potius quam ioculares, et ridiculi uideri possimus. Id quoque admonere fortassis non erit inutile, ut super mulierum forma, aut de moribus nunquam loceur, siue disputemus, contententes: ista est formosior, quam illa: at illa contra magis faceta, magis laboris aut illa, uel illa cõptior, aut ditior. Huiusmodi enim colloquia reddunt nos sine dubio suspectos impudicitiae. Nec ab re: suggerunt enim concupiscendi, et fornicandi materiam huiusmodi obseruationes: & occasionem saepe, atque fomenta libidinis subministrant. Præstabis uero recte hæc omnia, et facile, si hoc unum tibi præceptum nunquam exciderit: ut quicquid dicturus es, prius ratione inita tecum deliberes, quid sit dicendum: et ubi deliberaueris, tunc demum affari incipias: hoc enim faciens nunquam errabis. Sed id quoque sciendum est, quod sicut quum loquimur manifestum, et morum, et uitæ nostræ testimonium perhibemus: ita quoque dum scribimus, chirographum damus: quo circa nihilo sane minus cauendum nobis est, immo magis aduertendum, in scribendo, quam in loquendo, ne quod putidius, aut temere in uulgius effundamus, quoniam ea quæ scribimus diutius permanent.

nec sicut dictum, ita quoque negari scriptum potest: aut ullo colore, uel arte mutari: scriptio ipsa ueritati testimonium perhibente. Quam ob rem que de colloquiis et uerbis diximus, idem obseruandum est etiam in omnibus scriptis nostris, ut iuxta, et pudice loquamur semper, et scribamus semper honeste.

Non esse patefaciendas aures obscœnis uerbis, nec lasciuis concentibus. Cap. XXXVIII.

AT qui certe non tantum moderari uerba, et calumnum, sed etiã obturare aures scurrilibus, et obscœnis sermonibus nos oportet. Auditio namque aurium menti, et cogitationi potissimum seruit: ei que uelut agro præparato semen frugis multiplicis subministrat: ex quo pro sementis qualitate postea uel bonæ, uel malæ fruges exuberent. Qualis namque sermo in aure concipitur, talis etiam cogitatio in mente generatur. Claudendæ itaque aures obscœnis, ne quid in eas fœdi possit intrare, quod animo noceat: quod uel nequeat inde excuti facile. Nam quemadmodum qui audierit Chorum, et organa, licet mox sonus abeat, secum fert deinceps in animo modulationem, et absens adhuc eam admiratur, et optat. Sic et obscœnus sermo magis quam pudicus, semel auribus admissus, hæret tenacius, quam ut possis obscœnæ rei memoriam, quam semel hausisti, etiam quum uelis, animo eiicere. Auditus quidem flexuosum iter habet, et ideo quod semel admisit, non facile emitrit. Quam ob rem ut ab ore, ita et ab auribus continentium procul arcenda est, obscœna, et impudica oratio, nec non inanes, mollesque, et amatoriarum cantilenarum, quæ uulgo passimque concinuntur, plenæ uanitate, et impudicitis, floralia ludicra, et bacchanalia sonantes. Plato sapientissimus philosophus has uoces impudicas, et hoc modulationis genus, quod sola uocum